

ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ АПН УКРАЇНИ

Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ № 5049
від 11 квітня 2001 р.

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ № 2
(Додаток 1)

Засновано у 2001 році

Передплатний індекс 23823

ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

2007 р.

Київ – Рівне

Тематичний випуск

**ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ,
ТЕХНОЛОГІЇ**

(3 том), 2007 р.

**Тематичні рубрики випуску:
Філософія освіти як духовна парадигма модернізації ВНЗ України
Педагогіка вищої школи і навчальна дисципліна
Технологічний підхід (проектування інноваційних технологій навчання і виховання)
Інформаційні та інтерактивні технології у вищій освіті**

Київ – Рівне

Рекомендовано до друку Рішенням Вченої ради Інституту вищої освіти України протокол № 5/3 від 21 травня 2007 р.

Вища освіта України №2 (додаток 1). Тематичний випуск „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. – Т.3. – Рівне: РДГУ, 2007. – 227 с.

У тематичному випуску часопису „Вища освіта України” вміщені наукові статті фахівців з питань методології, теорії та технологій педагогіки вищої школи.

Співвідношення філософії освіти та педагогіки вищої школи, напрямки уточнення предмету, обґрунтування змісту, виокремлення інноваційних чинників її розвитку; конструювання моделей „ідеального випускника” та „ідеального викладача” вищих навчальних закладів; результати досліджень по реалізації технологічного підходу у вищій освіті та надання їй особистісно-зорієнтованої спрямованості – ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби розв’язання яких звертаються автори випуску.

Особлива увага загострюється обґрунтуванню філософії освіти як духовній парадигмі модернізації вищих навчальних закладів, методологічній основі педагогіки вищої школи.

Публікації тематичного збірника адресовані науковцям, дослідникам психолого-педагогічних та управлінських проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.

Головний редактор:

Віктор АНДРУЩЕНКО, доктор філософських наук, професор, академік АПН України, голова наглядової ради Інституту вищої освіти АПН України

Перший заступник головного редактора:

Володимир ЛУГОВИЙ, доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України, директор інституту вищої освіти АПН України

Редакційна колегія:

Віталій БАБАК, доктор технічних наук, професор, ректор Національного авіаційного університету
Віль БАКІРОВ, доктор соціологічних наук, професор, ректор Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна
Іван ВАКАРЧУК, доктор фізико-математичних наук, професор, ректор Львівського національного університету імені І.Я.Франка
Микола ЄВТУХ, доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар відділення Вищої школи АПН України, академік АПН України

Михайло ЗГУРОВСЬКИЙ, доктор технічних наук, професор, академік НАН України, ректор Національного технічного університету України „Київський політехнічний інститут”

Іван ЗЯЗЮН, доктор філософських наук, професор, академік НАН України, директор Інституту професійної освіти АПН України

Василь КРЕМЕНЬ, доктор філософських наук, професор, академік НАН України, президент АПН України

Микола МИХАЛЬЧЕНКО, доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу Інституту вищої освіти АПН України, президент Української академії політичних наук
Олекса ОНИЩЕНКО, доктор філософських наук, професор, академік-секретар НАН України, директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, академік НАН України

Ганна ОНКОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу Інституту вищої освіти АПН України (заступник головного редактора)

Геннадій ПІВНЯК, доктор технічних наук, професор, академік НАН України, ректор Національної гірничої академії України
Віктор СКОПЕНКО, доктор хімічних наук, професор, академік НАН України, ректор Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка

Валерій СМОЛІЙ, доктор історичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту історії НАН України
Михайло СТЕПКО, кандидат фізико-математичних наук, професор, перший заступник директора Інституту вищої освіти АПН України

Петро ТАЛАНЧУК, доктор технічних наук, професор, академік АПН України, президент Відкритого міжнародного університету розвитку людини „Україна”

Василь ТАЦІЙ, доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, ректор Української національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого

Юрій ШЕМШУЧЕНКО, доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту держави і права НАН України

Микола ШКІЛЬ, доктор фізико-математичних наук, професор, академік АПН України

Редакційна колегія з напрямів:

педагогіки - Надія БІБІК, Наталія ДЕМ’ЯНЕНКО, Леонід КАНЩЕНКО, Галина КОЗЛАКОВА, Олексій МОРОЗ, Тамара ЯЦЕНКО

психології - Іван БЕХ, В’ячеслав КАЗМІРЕНКО, Сергій МАКСИМЕНКО, Віталій ТАТЕНКО, Юрій ТРОФИМОВ
філософії - Петро ГНАТЕНКО, Леонід ГУБЕРСЬКИЙ, Анатолій КОНВЕРСЬКИЙ, Валентин КРИСАЧЕНКО, Володимир ЯРОШОВЕЦЬ

політології - Микола ГОЛОВАТИЙ, Федір КИРИЛЮК, Віктор ПАЗЕНОК, Віталій СКУРАТІВСЬКИЙ
економічної теорії - Віталій БОБРОВ, Володимир ЄВТУШЕВСЬКИЙ, Юрій НІКОЛЕНКО, Антон ФІЛІПЕНКО, Дмитро ЧЕРВАНЬОВ

Редакційна колегія випуску: Андрущенко В.П., Луговий В.І., Постоловський Р.М., Павелків Р.В., Степко М.Ф., Левшин М.М., Сілков В.В., Євтух М.Б., Маноха І.П., Невмержицький О.А., Михальченко М.І., Волинка Г.І., Поніманська Г.І., Малофій І.В., Уваркіна О.В., Дем’яненко Н.М., Корольов Б.І., Онкович Г.В., Козлакова Г.О., Корсак К.В., Бобров В.Я., Дем’янюк Т.Д., Лутай В.С.

Відповідальний редактор випуску: Левшин М.М.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 01014 м. Київ - 14, вул. Бастіонна, 9. Інститут вищої освіти АПН України. Тел.: 286-68-04, 286-63-68
33028 м.Рівне, вул.Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет.

Секція 2

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

УДК: 37.034

Т.В. Потапчук

МОРАЛЬНО-ДУХОВНІ ЦІННОСТІ: ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ

Резюме. У науковій статті висвітлюються основні морально-духовні цінності, які посідають особливе місце серед різних категорій цінностей, подаються визначення основних понять.

Постановка проблеми. Важливе місце в змісті національного виховання посідає формування морально-духовних цінностей молодого покоління, тобто, набуття знань, суспільного досвіду, осягнення суті явищ і фактів об'єктивної дійсності та свого місця в суспільному часовому просторі, усвідомлення сенсу людського буття.

Морально-духовні цінності охоплюють значне коло людських якостей і ознак. Ми у своїй роботі акцентували увагу на тих із них, які безпосередньо стосуються людських взаємин. Цей вибір зумовлений тим, що саме у міжособистісних взаєминах найбільш яскраво виявляються і „працюють” такі якості, як доброта, тактовність, чесність, чуйність, щирість, доброзичливі відносини, толерантність, справедливість, духовність.

Тактовність – позначає почуття міри, якої слід дотримуватися у стосунках з іншими людьми, щоб не зашкодити їм, не нанести душевної травми, не принизити гідності.

Форма взаємовідносин, яка передбачає прояв уваги, готовності стати в нагоді називається *чемністю*.

Важливе місце з-поміж морально-духовних цінностей посідає *повага до іншої людини, доброзичливі відносини*. Прояв цих якостей ґрунтується на уважному ставленні до оточуючих, виявленні довіри, справедливості, доброзичливості, ввічливості. Повага не сумісна з насильством, жорстокістю, егоїзмом, приниженням іншої людини.

Наявність *чуйності* передбачає вміння і прагнення особистості поділяти радість і горе іншої людини, поцінування її успіхів і надання підтримки в разі невдач.

Будь-який прояв морально-духовних цінностей у міжособистісній взаємодії, може бути розглянутий як *культура спілкування*, оскільки за самою своєю сутністю цей процес є інтерсуб'єктивним. Водночас про культуру спілкування нерідко говорять і в особливому значенні – так само, як про культуру праці, культуру дозвілля, культуру побуту тощо. В такому випадку під культурою спілкування розуміють передусім „наявні в суспільстві й у людському житті форми плекання спілкування як такого, форми його структурування й ціннісно-сміслової організації, а також їхню реалізацію безпосередньо в стосунках між людьми” [5, с. 296].

Культура спілкування має два головних компоненти – моральний і психологічний. Моральний розкривається у діях і вчинках людей згідно з їхніми цілями і виступає як єдність моральної свідомості та відповідної поведінки, стимулює створення системи моральних цінностей та їхню ієрархію. У процесі спілкування явно чи приховано виявляються моральні якості людей, відбувається обмін морально-духовними цінностями між його учасниками.

Психологічний компонент культури спілкування включає психологічні знання, вміння розпізнавати психологічні знання, психологію співрозмовника, адекватно емоційно реагувати на його дії та поведінку, обирати совісно нього способи і засоби спілкування, які не суперечили б моральним нормам, відповідали індивідуальним особливостям людини.

Для культури спілкування характерна також нормативність, яка визначає правила спілкування в тому чи іншому суспільстві, соціальній групі, котрі детермінуються станом його розвитку, історією, традиціями, національною своєрідністю, узгоджуючись водночас із загальнолюдськими культурними цінностями. Іншими словами, у вузькому значенні культура спілкування являє собою сукупність знань і ступінь оволодіння вміннями, прийнятими в конкретному суспільстві на певному етапі його розвитку.

У річищі нашого дослідження варто згадати концепцію глибинного спілкування Г.Батищева. Аналізуючи особливості культури взаємин, він звертав увагу на діалектику взаємодії – з одного боку, здатність людини до комунікації (глибинного спілкування) та культури – з іншого [1, с. 15].

Базовою основою культури спілкування є гуманне ставлення людей один до одного, а її нормами – ввічливість, дотримання умовних і загальноприйнятих способів виявлення доброго ставлення, форми звертання, вираження вдячності, правила поведінки тощо. Невід'ємними складовими культури спілкування також вважають тактовність, уміння зрозуміти почуття і настрої оточуючих, поставити себе на їхнє місце, уявити можливі наслідки власних вчинків [6, с. 487].

У культурі міжособистісних взаємин тісно поєднуються культура поведінки та культура спілкування. *Культура поведінки* - це дотримання основних вимог і правил людського співжиття, правил етикету, культури зовнішнього вигляду, наявність гарних манер, уміння раціонально організувати житло, правильно поводитися в побуті [6, с.487]. Вона виявляється в єдності зовнішніх чинників, що регулюють діяльність і поведінку

індивідів, та внутрішніх - індивідуальних можливостей особистості. Формування культури поведінки потребує чіткого усвідомлення змісту та шляхів вироблення в дитини певних знань, умінь і навичок моральної поведінки, що досягається виконанням відповідних дій, які автоматизуються завдяки тренуванням, постійним вправленням у виконанні тих чи інших вимог, забезпеченню усвідомлення необхідності дотримання морально-етичних норм життя і побуту в суспільстві. Під такими нормами розуміють правила людського співжиття, які обумовлюють нормальну громадську й особисту життєдіяльність людини, і є „елементарною формою моральної вимоги, певним взірцем поведінки, що відбиває усталені потреби людського співжиття і відносин, має обов'язковий характер” [5, с. 80].

Моральні норми стосуються тих чи інших конкретних виявів чи сторін людської поведінки і стосунків. При цьому характеру морального нормативу можуть набувати як позитивні вимоги, що зобов'язують людину до здійснення певних вчинків і реалізації у них певних якостей („поважати батьків”, „бути чесним, справедливим”), так і заборони, що накладаються на відповідні діяльні волевиявлення людини („не вбивай”, „не вкради”, „не кажи неправду”).

Поряд з моральними нормами важлива роль належить моральним принципам. Якщо норми, належно від рівня їхньої загальності, в будь-якому разі стосуються конкретних аспектів людської поведінки, діяльності стосунків, то принципи характеризують певну цілісну лінію поведінки людини, постають складовими її характеру, уособлюють морально-духовні цінності. Наявність принципів справедливості, гуманізму, патріотизму тощо надає поведінці особи суто моральної раціональності. Наприклад, коли про когось відомо, що він справедливий, можна передбачити його поведінку і реакції у різноманітніших обставинах, а не тільки в конкретній ситуації, як це відбувається при виконанні окремої моральної норми.

Зовнішнім проявом означених норм і принципів є морально-духовні цінності. Важливе місце серед них належить вихованості.

Вихованість – це вміння гідно поводитися у товаристві. Вихована людина завжди доброзичлива, вміє тримати себе в межах загальноприйнятих правил, не принижує гідності іншого, виявляє коректність у взаєминах з оточуючими.

Самобутність кожного народу поряд із традиціями, ціннісними орієнтаціями, культурою виявляється передусім у мовних стереотипах поведінки. Однак цю стереотипність не слід сприймати ні як застиглість реєстру національно-мовного „поведінкового кодексу” (він хоч і поволі, але змінюється), ні як нівеляцію індивідуального при виборі найдоречнішої етикетної форми. Стереотипність стосується радше набору виразів, спільного для всіх на певному історичному зрізі, і їх виконання мовцями [2, с.30]. Але перш, ніж такі форми стануть стереотипними, їх потрібно вкласти в комірочки людської пам'яті, досягти того, щоб вони стали своєрідними алгоритмами.

Звідси важливою морально-духовною цінністю є *культура мовлення* – володіння нормами усної і писемної літературної мови, а також уміння користуватися виразними мовними засобами в різних умовах спілкування [6, с. 487].

Культура поведінки, культура спілкування, культура мовлення покликані репрезентувати насамперед *увічливість* людини. Походження цього слова пов'язується з формою „у вічі”: тобто ввічливий – це „той, хто дивиться у вічі”. Погляд мав засвідчити миролюбність, відсутність агресії. Поступово прикметник „увічливий” переосмислюється і набув переносного значення: „який дотримується правил пристойності, виявляє уважність, люб'язність” [3, с. 21].

Оскільки ввічливість, так само, як і неввічливість, може мати різні відтінки, різну міру вияву, використовують спеціальні слова для позначення цього поняття. Вищою мірою ввічливості є гречність і чемність. *Гречний* – шанобливо ввічливий у поводженні з людьми; *чемний* – „шанобливо ввічливий до людей, в якому виявляється ввічливість, уважність, люб'язність” [4, с. 21].

Отже, бути ввічливим означає дотримуватися правил пристойності, виявляти уважність, люб'язність, чемність. Застосовуючи такі правила, людина декларує узгодженість свого способу поведінки і дії з поведінкою і діями партнерів по спілкуванню, заявляє „про свою належність до єдиного з ними морального й смислового простору” [1, с.15]. Ввічливість – це насамперед дотримання загальноприйнятих правил поведінки, вміння поводитися відповідно до конкретних обставин (вдома, в школі, в громадянських місцях тощо).

Висновки. Виходячи з того, що морально-духовні цінності не лише потреба, а й практична здатність особистості до реалізації відповідної поведінки, увага надавалась виробленню умінь і навичок застосовувати теоретичні знання у власній життєдіяльності, взаєминах з іншими людьми. Цьому сприяло залучення їх до програмування своїх дій у певних обставинах. Унаслідок цього виникла ситуація „мислительних” експериментів, „програмувалися” можливі оптимальні варіанти розв'язання конкретних завдань.

Отже, морально-духовні цінності виступають у житті людини та суспільства соціально значущими орієнтирами діяльності суб'єктів, забезпечують духовно-вольову єдність суспільства, відповідний рівень самосвідомості та організованості його членів.

Література

1. Батищев Г.С. Особенности культуры глубинного общения // Диалектика общения. Гносеологические и мировоззренческие проблемы. – М., 1987. – С. 15-17.
2. Білоус М. „Заговори, щоб я тебе побачив”// Антисуржик. – Львів, 1994. – С. 21-23.
3. Богдан С.К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. – К.: Рідна мова, 1998. – 475 с.

- Капустин Н.П. Педагогические технологии адаптивной школы. – М.: АСАДЕМА, 1999. – 216 с.
- Малахов В. Етика. Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 1996. – 304 с.
- Российская пед. энциклопедия: В 2-х т. Т.1. / Гл. ред. В.В.Давыдов. – М.: Большая Российская энциклопедия. – 487 с.

Резюме. В научной статье рассматриваются основные нравственно-духовные ценности, которые занимают основное место среди разных категорий ценностей, даются определения основных понятий.

Summary. In the scientific article is lighted up basic morally-spiritual values, which take special seat among the different categories of values, determinations of basic concepts are given.

УДК 785:37.011.31

В.І. Буцяк, Н.С. Турко

МУЗИЧНІ ТВОРИ БОГДАНИ ФІЛЬЦ В ІНСТРУМЕНТАЛЬНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ (ДО 75-ОЇ РІЧНИЦІ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Резюме. Основу інструментальної підготовки вчителів музики з дисциплін „Основний музичний інструмент” і „Додатковий музичний інструмент” становить музичний репертуар. Відповідно до сучасних освітніх вимог, значну частину опрацьованого у вузі музичного матеріалу мають складати твори українських композиторів. Особливе місце серед них займає музична спадщина Богдани Фільц.

Неоцінений внесок у скарбницю української культури зробила знана у всьому світі українська композиторка, науковець Богдана Фільц – кандидат мистецтвознавства, провідний науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Рильського, заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки композиторів України, член Національної асоціації українознавців, лауреат Державної премії імені М.Лисенка, лауреат Всеукраїнського конкурсу композиторів „Духовні псалми”, довільний стипендіат Фонду інтелектуальної співпраці „Україна ХХІ століття”.

Завданням статті є розкриття художньої та педагогічної цінності фортепіанних творів Б.Фільц для інструментальної підготовки майбутніх учителів музики.

Б.Фільц народилася 14 жовтня 1932 року в місті Яворові на Львівщині в надзвичайно інтелегентній сім'ї. Батько був адвокатом, активним діячем „Просвіти”, ініціатором заснування численних культурно-мистецьких закладів Яворівщини, мати – закінчила філософський факультет, прекрасно грала на фортепіано. Через сталінські репресії у 1939 році Богдана та її сестри осиротіли. Опікуванню дітей зайнялася родина.

У 1945 році Богдана Фільц разом зі своїми сестрами переїхала до Львова. Саме у цьому місті розпочалося творче формування її як музиканта, з'явилися перші власні твори.

Майбутній композитор здобула ґрунтовну освіту. У 1951 році закінчила Львівську спеціальну музичну десятирічку, нині імені С.Крушельницької, по класу фортепіано, де навчалася у відомих педагогів Д.Залеської, О.Бережницької та І.Крих, у 1956 році – історико-теоретичний, а у 1958 році – композиторський факультет Львівської державної консерваторії імені М.Лисенка у професора С.Людкевича. Відразу ж після навчання в консерваторії вступила в аспірантуру при Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Рильського НАН України в Києві, де її науковим керівником був академік Л.Ревуцький.

Науковий доробок Б.Фільц налічує понад 130 друкованих праць, у тому числі монографії „Хорові обробки українських народних пісень” (1965), „Фортепіанна творчість В.С.Косенка” (1965), „Український радянський романс” (1970), „Художня самодіяльність на сучасному етапі” (1977), „Гармонія солоспіву” (1979), розділів в „Історії української музики” (т.т. I, IV, 1989, 1992). Їй належать дослідження „Образно-тематические структуры в камерно-вокальном жанре” (1979), „Музичні цехи на Україні (ХVI-ХІХ ст.)” (1982), „Музична культура східних слов'ян” (1989), інші статті у наукових збірниках, журналах.

Композиторська спадщина – це понад 350 творів різних жанрів симфонічної, інструментальної, камерно-вокальної та хорової музики. Серед них - „Верховинська рапсодія” для симфонічного оркестру (1961), кантата „Юнакові” (1965), пісні та хори для дітей: „Від льоду до льоду” (1965), „Ялинка” (1973), „Смерічка” (1973), „Любимо землею свою” (1977), „Ладоньки” (1982), „Від зими до зими” (1983), „Весняний дзвін” (1987), „Жива криниця” (1998), „Світе тихий” (2000), „Сонце в жменці ” (2000), солоспіви, духовні твори, обробки народних пісень.

У творчості Б.Фільц поєдналася любов до українського фольклору з романтичною окриленістю, імпресіоністичними барвами, мелодичністю, витонченістю. Музикознавець М.Загайкевич вказує: „Ладово-гармонічні, ритмічні властивості гуцульської, лемківської, бойківської пісенності, пропущені через призму особистого, ліричного світосприймання, надають їй музиці своєрідного колориту, що приваблює свіжістю мелодики і гармонічних барв. Народнопісенні інтонації стали настільки невід'ємним елементом власного музичного вислову композиторки, що буває важко розрізнити, де вона користується цитатним методом, а де творить своє, спираючись на фольклорні мотиви” [1; 6].

Особливе та вагоме місце у музичній творчості Б.Фільц займає фортепіанна музика (понад 60 творів), яка має неабияку художню та педагогічну цінність. Вона характеризується надзвичайно багатотою та яскраво індивідуальною образністю та колоритом, новаторською інтонаційно-ритмічною та ладо-гармонічною будовою

ЗМІСТ

Секція 1

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ ЯК ДУХОВНА ПАРАДИГМА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВНЗ УКРАЇНИ

Лузік Е.В., Ладогубець Н.В. Теоретико-методологічні основи формування інтегративних курсів як фундаменту системи неперервної освіти ХХІ століття	4
Бадьора С.М. Причини девіантної поведінки і наукова організація навчально-виховної роботи з девіантами ...	13
Бойченко М.І., Горбунова Л.С., Корольов Б.І., Корсак К.В., Лукашевич М.П., Рябченко В.І., Уваркіна О.В. Методологічні засади трансформації вищої освіти України в контексті Болонського процесу	16
Дзоз В.О. Гуманітарна політика держави у сфері релігії	21
Кобельська Г.Г. Про теоретичний і реалізаційний потенціал гасла „ноосферізації”	24
Кучера Т.М. Соціально-філософські принципи регіоналізму як механізму розвитку гуманітарної освіти в умовах трансформації суспільства (Філософія освіти як духовна парадигма модернізації ВНЗ України)	27
Малімон В.І. Самоосвіта особистості як форма неперервної освіти	31
Онкович Г.В., Борко Т.М. Плекання літературної особистості як освітня парадигма	33
Сабіров О.С. Педагогічна актуалізація оздоровчих цінностей в освіті студентів у контексті євроінтеграційних зрушень	36
Стойко С.В. Філософія освіти на початку ХХІ століття: проблеми та знахідки	39
Тепла О.М. Гуманістичні цінності: структурно-компонентний аналіз	41
Ущипівська Г.П. Європейські інтеграційні процеси і зміни у підготовці науково-викладацьких кадрів вищої кваліфікації	43
Шинкаренко Л.І. Освіта дорослих: еволюція сучасних наукових поглядів	46

Секція 2

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Потапчук Т.В. Морально-духовні цінності: визначення основних понять	51
Буцяк В.І., Турко Н.Є. Музичні твори Богдани Фільц в інструментальній підготовці вчителів музики (до 75-ої річниці від дня народження)	53
Горбатюк Л.М. Соціально-педагогічні аспекти розв’язання проблеми безпритульності підлітків як домінантної основи фахової педагогічної підготовки у вищій школі	55
Данилова Г.С. Вершини професіоналізму педагога як акмеологічний синтез тріади його компонентів	57
Ніконенко І.С. Роль іноземної мови у підготовці майбутніх правоохоронців до міжнародного співробітництва	61
Цимбалюк О.М. Теоретичні аспекти дослідження процесу розвитку комунікативної діяльності вчителя	65
Антонюк Л.О. З австрійського досвіду поєднання інтеграції в Європу і забезпечення якості вищої освіти	68
Василюк В.М. Законодавчі та нормативно-правові засади фізичної культури в Україні	70
Васильєва М.О. Створення рефлексивного середовища у процесі підготовки соціальних працівників	74
Воронкова Б.А. До питання урізноманітнення об’єктів дослідження „Порівняльної педагогіки”	76
Гончарова А.І. Трансформація гендерних стереотипів щодо агресивної поведінки у сучасних студентів	79
Гудовсек О.А. Формування естетичної культури майбутніх педагогів позашкільної освіти у вищих навчальних закладах	81
Колесніков С.А. Підготовка вчителя музики до забезпечення наступності музичного виховання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку в процесі формування орієнтації на мелодію	84
Кряжєв П.В. Якісні зміни вищої освіти у країнах Західної Європи наприкінці ХХ ст.	86
Лалак Н.М. Шляхи ефективності розвитку педагогічної культури майбутнього вчителя засобами предмету „Історія”	90
Мінакова Л.В. Магістр і дослідницький сегмент його підготовки в педагогічному університеті	92
Михайленко Т.В. Специфіка виховної діяльності позашкільних закладів та громадських організацій канадських українців	95
Лукач О.М. Духовні цінності студентської молоді	98
Ткачук О.С. Формування професійної компетенції майбутнього вчителя щодо викладання фонетичного матеріалу в початкових класах	100
Топіха А.М. Педагогіка вищої школи: сучасні методологічні аспекти	104
Халамендик В.Д. Педагогічна освіта Миколаївщини (середина ХІХ – перша третина ХХ ст.)	106
Щербань М.П. Правова культура. Проблеми правового виховання студентської молоді	111
Юзюк В.В. Психолого-педагогічний аспект розвитку особистості школяра в системі сучасної освіти	115

Секція 3**ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ (Проектування інноваційних технологій навчання і виховання)**

<i>Кислицька Ю.О.</i> Формування нормативно-правової бази освіти в контексті євроінтеграційних процесів	119
<i>Волощук О.М.</i> Нова роль та значення педагога-організатора у сучасних умовах організації дозвілля	121
<i>Гетта Т.Л.</i> Підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до здійснення особистісно орієнтованого підходу в навчанні	124
<i>Голуб Т.П.</i> Лінгвокультурологічна складова особисто-орієнтованого навчання	126
<i>Дівінська Н.О.</i> Проблеми формування професійних умінь студентів філологічних факультетів проводити навчально-педагогічні ігри	128
<i>Дуброва А.С., Мороз Л.В., Трофімчук В.М.</i> Із історії виникнення технологій розвивального навчання іноземної мови в ЗОШ та ВНЗ	131
<i>Ковальчук Н.П.</i> Технологія проектування структури і змісту пунктуаційної компетентності	133
<i>Козлова А.В.</i> Закордонний досвід підготовки журналістських кадрів	137
<i>Конопляник Л.М.</i> Підвищення рівня готовності майбутніх інженерів до використання іноземної мови в майбутній професійній діяльності	139
<i>Кучер Ю.А.</i> Технологізація вищої освіти – ірландський варіант	143
<i>Любашенко О.В.</i> Навчання української мови на засадах суб'єктно-діяльнісного підходу	146
<i>Мельник О.В.</i> Удосконалення редакторської освіти засобами поетичного мистецтва	150
<i>Петрова А.І.</i> Зарубіжний досвід формування іншомовної компетентності майбутніх менеджерів	152
<i>Рахманов В.О.</i> Шляхи підвищення активізації пізнавальної діяльності майбутніх офіцерів при вивченні загальновійськових дисциплін	156
<i>Романюк С.К., Ковальчук Т.Г., Ковалюк В.В.</i> Організація індивідуальної та самостійної роботи студентів на заняттях з іноземної мови в умовах кредитно-модульної системи	160
<i>Снісаренко О.С.</i> Розвиток ключових компетентностей – необхідна умова ефективного впровадження особистісно-орієнтованих технологій	163
<i>Чемерис І.М.</i> Формування професійної компетентності студентів-журналістів засобами іншомовних періодичних видань (за результатами експерименту)	165
<i>Шушляпін О.І.</i> Компетентність випускника медичного вузу в контексті безперервної освіти, виховання і наставництва	168
<i>Щербань П.М.</i> Методика організації виховної діяльності студентів у класних колективах загальноосвітніх шкіл під час проходження педагогічних практик як одного з шляхів формування педагогічної культури	176
<i>Малафійк І.В.</i> Дидактичний аспект модульності в навчанні	178

Секція 4**ІНФОРМАЦІЙНІ ТА ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ**

<i>Біда О.А., Кравчук О.В.</i> Підготовка студентів до застосування інноваційних технологій на уроках у початковій ланці	183
<i>Комар О.А.</i> Оцінювання навчальної діяльності студентів у процесі проведення інтерактивного навчання	188
<i>Муковіз О.П., Прохур Ю.П.</i> Управління самостійною пізнавальною діяльністю студентів засобами інструментальної програмної системи МУДЛ	192
<i>Смирнова И.Л.</i> Роль компютеризації в спеціальній теоретической підготовке будущих пилотов	195
<i>Тімошин А.С.</i> Технологізація навчання прикладних математиків	198
<i>Свириденко А.А., Невмержицький О.А.</i> Поточно-рейтингова система контролю успішності студентів у вищих навчальних закладах	201
<i>Титаренко Н.Ю.</i> Знання програмно педагогічних систем (пмс) у методичній підготовці вчителя англійської мови	204
<i>Хрущ М.С.</i> Електронні освітні ресурси: аспекти класифікації, основні принципи розробки	210
<i>Цецик С.П.</i> Використання інтерактивних технологій навчання при викладанні вищої математики для студентів-екологів	212
<i>Варич О.С.</i> Використання новітніх інформаційних технологій для розвитку технічного мислення майбутніх вчителів трудового навчання на заняттях технічної творчості	215

Додатки

<i>Луговий В.І.</i> Проблема високих педагогічних технологій та особистісної орієнтації їх в освіті (теоретико-методологічний аспект)	219
<i>Левшин М.М.</i> Креативи проектування особистісноорієнтованих технологій навчання і виховання	222
<i>Відомості про авторів</i>	223

Наукове видання

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ № 2 **(додаток 1)**

Тематичний випуск **Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології** **Том 3**

Редакційна колегія випуску:

Андрущенко В.П., Луговий В.І., Постолюк Р.М., Павелків Р.В., Степко М.Ф.,
Левшин М.М., Сілков В.В., Євтух М.Б., Маноха І.П., Невмержицький О.А.,
Михальченко М.І., Волинка Г.І., Поніманська Т.І., Малофіїк І.В., Уваркіна О.В.,
Дем'яненко Н.М., Корольов Б.І., Онкович Г.В., Козлакова Г.О., Корсак К.В.,
Бобров В.Я., Дем'янюк Т.Д., Лутай В.С.

Відповідальний редактор випуску: Левшин М.М.

Комп'ютерна верстка: Кравчук В.Ю.

Комп'ютерний макет: Кравчук В.Ю.

Підписано до друку 21.05.2007 р. Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ізографічний. Ум. друк арк. 25,95. Замовлення № 28/1. Наклад 300.

Адреса редакції: 01014 м. Київ - 14, вул. Бастіонна, 9. Інститут вищої освіти АПН України.
Тел.: 286-68-04, 286-63-68
33028 м.Рівне, вул.Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний
університет.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел.26-48-83

В – 55 Вища освіта України №2 (додаток 1). Тематичний випуск „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. – Т.3. – Рівне: РДГУ, 2007. – 227 с.

У тематичному випуску часопису „Вища освіта України” вміщені наукові статті фахівців з питань методології, теорії та технологій педагогіки вищої школи.

Співвідношення філософії освіти та педагогіки вищої школи, напрямки уточнення предмету, обґрунтування змісту, виокремлення інноваційних чинників її розвитку; конструювання моделей „ідеального випускника” та „ідеального викладача” вищих навчальних закладів; результати досліджень по реалізації технологічного підходу у вищій освіті та надання їй особистіснозорієнтованої спрямованості – ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби розв'язання яких звертаються автори випуску.

Особлива увага загострюється обґрунтуванню філософії освіти як духовній парадигмі модернізації вищих навчальних закладів, методологічній основі педагогіки вищої школи.

Публікації тематичного збірника адресовані науковцям, дослідникам психолого-педагогічних та управлінських проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.